Kitekint? - Esély és recept

2009 július 31. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Képzeljünk el három piramist. Tetejükön állnak a vállalkozók, középen találjuk a társadalom sok-sok szervezetét, és a piramisok alapkövei els? esetben a föld, a másodikban az ipari forradalom új energiaforrásai, míg a harmadikban a tudás.

Az els? piramis jellemezte az emberiséget az ipari forradalomig, a második a két ipari forradalom közötti id?ben, és a harmadik piramist építjük ma, amikor a föld, szén, k?olaj, atomenergia után a tudás a gazdagság alapja. Az USA legjobb m?szaki egyetemének (MIT) közgazdasági dékánja, aki egyben az egyik legeredetibb amerikai közgazdász is, arra keresi a választ, hogyan növelheti ma egy ország, cég vagy egyén a gazdagságát. A recept, legalábbis papíron, pofonegyszer?. Végy egy országot, adj mindenkinek versenyképes képzettséget és tudást, majd építs világszínvonalú infrastruktúrát (különösen a telekommunikáció és a közlekedés területén), tégy szert vezet? helyre a kutatások és fejlesztések területén, és ha mindez megvan, akkor találd meg azokat a vállalkozókat, akik használják a képzett munkaer?t, fejlett infrastruktúrát és a K+F-eredményeket. Az USA szemlátomást sikerrel alkalmazta a receptet, mert polgárai egy f?re es? gazdagsága 36 ezer dollár, szemben az Európai Unió polgárainak átlagosan 21 ezer dollár/f? szintjével. Az Európai Unióban ma mintegy 100 millióval élnek többen, mint az Egyesült Államokban, de az amerikai gazdasági teljesítmény negyedével nagyobb. Az USA-ban azonban kirívóan nagyok a társadalmi egyenl?tlenségek, mert a leggazdagabb egy százalék a teljes amerikai gazdagság mintegy 40 százalékával rendelkezik, a leggazdagabb 20 százalék a gazdagság 85 százalékával, míg a legszegényebb 40 százalék a teljes gazdagság 0,2 százalékával, ahol a legszegényebb 20 százalék össztartozása meghaladja a teljes vagyonát.

Hogyan lehetne olyan hatékony gazdaságot felépíteni Európában, amilyen az USA-ban m?ködik, az ottani társadalmi egyenl?tlenségek nélkül? Thurow szerint Európa ma rosszul használja er?forrásait. Az USA bruttó hazai termékének 3 százalékát költi kutatásra és fejlesztésre, az EU csak 1,8-at, de ezt is alacsony hatékonysággal. A spanyolok például kidobják az eurót, amit K+F-re költenek, mert sok célra adnak keveset, ahelyett, hogy a pénzt és a tehetséget koncentrálnák néhány kutatási területre. Az Európai Uniónak fel kellene emelnie a K+F-részesedést a (legmagasabb) finn és svéd 4 százalékos szintre, de csak akkor, ha el?bb megteremti a hatékony K+F feltételeit. Igazán hatékony K+F-programokat csak közösségi szinten lehetne finanszírozni, mert így lehetne fiatal és tehetséges kutató-fejleszt? csoportokat verbuválni és finanszírozni. Az Európai Unióban magasak a bérköltségek, ezeket felére lehetne csökkenteni úgy, hogy eltörlik a béreket terhel? adókat. Miután ezekb?l az adókból fedezik a nyugdíjakat és az egészségügy költségeit, ezért párhuzamosan fel kellene emelni a fogyasztási adókat, ami logikus is lenne, mert a nyugdíjak és az egészségügy a fogyasztás és nem a beruházás vagy termelés körébe tartozik. Európa egy csapásra a globális gazdaság legversenyképesebb területévé válna, mert úgy ?rizhetné meg a jóléti államot, hogy közben termékei olcsóbbá válnak.

Amerika Clinton els? elnöksége alatt elkövette azt a hibát, hogy az egészségügyi reformra koncentrált az oktatás és az infrastruktúra fejlesztése helyett, ezzel a kormányzat a fogyasztásra és nem a beruházásokra figyelt. Végül Clinton egészségügyireform-tervezete megbukott, szerz?nk szerint szerencsére, mert így az állam az amerikai gazdaság versenyképességét er?sít? beruházásokra összpontosíthatott.

Mit is kellene tennünk, ha Thurow receptje szerint kísérelnénk meg a gazdasági felzárkózást és a társadalmi felemelkedést?

El?ször: a K+F-re fordított állami és vállalati összegeket radikálisan meg kellene emelnünk a mai egy százalékról a bruttó hazai termék (GDP) négy százalékára, de úgy, hogy közben ne pazaroljunk. A külföldön finanszírozott K+F hatékonysága fele az otthoni K+F hatékonyságának, ezért hazai kutatási és fejlesztési programokra kellene adnunk a pénzt. Másodszor: az EU-országok körében legmagasabb arányúra, azaz Dánia szintjére kellene emelni a hazai oktatás részesedését a bruttó hazai termékb?l, ami a mai 5,3-ról 10 százalékra történ? emelést jelent. Harmadszor: olyan közgazdasági környezetet szükséges kialakítani, amelyben a vállalkozók a kifizetett bérek után a lehet? legkisebb adókat fizetik, ezzel ösztönözhetjük a béremeléseket, ami er?síti a beruházási és innovációs hajlamot. Thurow tanácsát megfogadva emelni lehetne a fogyasztási és a forgalmi adókat, természetesen csak addig, amíg forint van és nem euró. A nyugdíjasok számára az áremeléseket magasabb nyugdíjemeléssel lehet ellensúlyozni, amire a magasabb termelékenység-növekedés teremtené meg a forrást. Negyedszer, a jövedelmi- és vagyoni egyenl?tlenségek szétnyílását a társadalmi összefogás programjával (átképzés és közmunka, családok meger?sítése, otthonteremtés) kellene megakadályozni, mert a nagy különbségek fékezik a mobilitást és a fogyasztás b?vülését, azaz a piac fejl?dését, ami visszafogja a beruházásokat és az innovációt.

A magyar történelemben ritkán lehetett olyan pontosan látni, miképpen lehetünk fejlettek és gazdagok, mint ma. Ennek egyik oka az, hogy ritkán nyílt esélyünk arra, hogy felzárkózzunk és felemelkedjünk. Thurow szerint a tehetség és a törekvés nem elég a sikerhez: szerencse is kell. Az esély és a recept mellett már csak szerencse kell a magyar sikerhez, de az nagyon.

(Lester C. Thurow: Building Wealth, HarperBusiness, New York, 2000)

Matolcsy György, hetivalasz.hu

Ajánló